

Verplichtingen van de commandanten

Pilootdepartement: Ministerie van Landsverdediging

Werkdocument 07

I. TOE TE PASSEN BEPALINGEN

A. Rechtsgrond

1. Internationaal recht

Het Eerste Aanvullend Protocol bij de Conventies van Genève voorziet in zijn artikel 87 dat de Staten zich ertoe verbinden aan hun militaire commandanten de nodige richtlijnen te verstrekken opdat zij:

- a) enerzijds de inbreuken op het recht van de gewapende conflicten waaraan hun ondergeschikten zich hebben schuldig gemaakt, zouden verhinderen, beteugelen en aanklagen (artikel 87 alinea's 1 en 3) ;
- b) anderzijds, er zich zouden van vergewissen, dat die ondergeschikten de vereiste kennis ter zake bezitten (alinea 2 van hetzelfde artikel).

2. Nationaal recht

- a) Wet van 16 april 1986 houdende goedkeuring van het Aanvullend Protocol bij de Conventies van Geneve van 12 augustus 1949 inzake de bescherming van de slachtoffers van internationale gewapende conflicten (Protocol I) (B.S. 07-11-1986);
- b) Wet van 14 januari 1975 houdende het tuchtreglement van de Krijgsmacht (B.S.01.02.197);
- c) Wet van 16 juni 1993 betreffende de bestraffing van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht, zoals gewijzigd door de wet van 10 februari 1999 (B.S. 05.08.1993);
- d) Strafwetboek en militair strafwetboek.
- e) Onderrichting over de gerechtelijke dienst (Reglement A1).
- f) Onderrichting over het tuchtreglement (Reglement A2).

A. Analyse van de te nemen maatregelen

1. Het militaire commando moet het gezag en de disciplinaire bevoegdheid hebben die het in staat stellen te voldoen aan zijn verplichting de schendingen van het recht van de gewapende conflicten te voorkomen, te beteugelen of aan te klagen.
2. De kennis van de ondergeschikten berust hoofdzakelijk op een ruime informatie en vorming terzake naargelang hun niveaus van verantwoordelijkheid (zie werkdocument nr 3).

Dat doel kan worden bereikt door:

- a) het opstellen van een doctrine voor de toepassing van het recht van de gewapende conflicten dat zou terug te vinden zijn in handboeken, reglementen en richtlijnen voor de Krijgsmacht ;
- b) het verwerven van kennis door het onderwijs in de verschillende militaire scholen en opleidingscentra, aan de hand van een éénvormig leerplan, dat voortgezet en aangepast is aan de respectievelijke verantwoordelijkheden en behoeften van elke militair ;
- c) een concretisering van dat onderwijs door het opstellen van operatieplannen en door de uitvoering ervan zowel in tijd van vrede als in geval van gewapend conflict (toepassing en controle).

De raadgevers in het recht van de gewapende conflicten, die deel uitmaken van de Krijgsmacht (zie werkdocument nr 3), zullen meewerken aan de uitvoering van die maatregelen.

3. De door de ondergeschikten verworven kennis van het recht in zake gewapende conflicten moet regelmatig door de militaire commandanten op elk echelon worden getoetst.

II. BETROKKEN DEPARTEMENTEN

Ministerie van Landsverdediging.

III. BUDGETTAIRE WEERSLAG

Nihil.

IV. STAND VAN ZAKEN

A. Reglementen

1. Reglement A 14 - bevat de teksten van de conventies inzake het recht der gewapende conflicten die België heeft geratificeerd.
2. Reglement A1 - Reglement over de gerechtelijke dienst - bevat:

Verplichtingen van de commandanten

- De samenvattende lijst van de inbreuken - waaronder de oorlogsmisdaden.
- De verplichting om het Militair Auditoraat in te lichten (zie wetboek van strafvordering - artikel 29).

3. Reglement A2 – Tuchtreglement - bevat de volgende bepalingen

- Een bevel moet wettelijk zijn en mag niet het plegen van een misdrijf of wanbedrijf meebrengen.
- Het bevel mag niet uitgevoerd worden wanneer de uitvoering kennelijk het plegen van een misdaad of een wanbedrijf kan meebrengen.
- De militairen moeten onder andere de Verdragen van Genève en hun aanvullende Protocollen eerbiedigen bij het vervullen van alle dienstverplichtingen.
- De meerderen staan in voor de hun toevertrouwde eenheid, zijn verantwoordelijk voor de goede werking en voor de gegeven bevelen en oefenen hun gezag op correcte wijze uit.
- De meerderen zijn verantwoordelijk ingeval hun nalatigheid of inschikkelijkheid de oorzaak is van ongeregeldeheden veroorzaakt door hun ondergeschikten.
- De meerderen kunnen strafrechtelijk of krijgstuuchtelijk verantwoordelijk gesteld worden voor inbreuken begaan door een ondergeschikte indien ze niet alles hebben gedaan om de inbreuk te beletten, te stoppen of te bestraffen.

- B. Het AO-J/815 van de Generale Staf bepaalt het algemene kader waarbinnen het onderricht van het recht inzake gewapende conflicten bij de Krijgsmacht wordt georganiseerd. Het wordt met instructiehandboeken aangevuld. Zie hieromtrent werkdocument nr 4 over de verspreiding van het recht der gewapende conflicten. Rekening houdend met de herstructurering van de Krijgsmacht wordt deze onderrichting geactualiseerd.
- C. Het AO-J/818 A van de Generale Staf geeft de tekst weer van de wet van 16 juni 1993 betreffende de bestraffing van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht, zoals gewijzigd door de wet van 10 februari 1999;
- D. De instructie JSP-A N/515A geeft de dwingende gedragsregels die door de militairen moeten worden geëerbiedigd bij kennisname van een wanbedrijf of misdaad en bij het daaropvolgend gerechtelijk onderzoek.
- E. Iedere cursus in het recht van de gewapende conflicten voor officieren en onderofficieren omvat een les, die gewijd is aan de plichten en de verantwoordelijkheden van de commandanten (P I - artikelen 86 en 87 lid 3) en aan de beteugeling van de inbreuken op dit recht.
- F. De militaire commandant, op ieder verantwoordelijkheidsniveau, moet de kennis toetsen van zijn ondergeschikten tijdens commando-inspecties, oefeningen en manoeuvres.
- G. Commandanten kunnen strafrechtelijk veroordeeld worden indien een misdrijf gepleegd werd door een ondergeschikte, bij gebrek aan kennis over de inbreuk op het Internationaal Humanitair Recht.

V. VOORSTELLEN VAN BESLISSING

- A. Het aanvullen van het Reglement A1 door nader te bepalen welke de ernstige schendingen van het Internationaal Humanitair Recht zijn.
- B. De doctrine opstellen inzake toepassing van het recht van de gewapende conflicten bij de strijdkrachten (zie werkdocument nr 4).
- C. De genomen of aan gang zijnde acties volgen (paragraaf IV.B) en controleren op hun uitvoering (paragraaf IV.E).
- D. Een wetsontwerp om in het tuchtreglement een bepaling te voorzien waardoor de wettelijkheid van een bevel uitdrukkelijk in vraag kan worden gesteld, werd ingediend.

VI. LAATSTE BIJWERKING

Juni 2002

VII. DATUM VAN GOEDKEURING DOOR DE ICHR

11 Juni 2002

VIII. BIJLAGEN

/